

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาใน
อำเภอโนนสุวรรณสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

**TAKING THE PRINCIPLES OF ECONOMY PROFICIENCY TO
PRACTICE OF SCHOOLS IN NONSUWAN DISTRICT UNDER
BURIRAM EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

อร่าม นุชพิทักษ์

สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ของสถานศึกษาของผู้บริหารในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร และการปฏิบัติของครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนและด้านการพัฒนาผู้เรียนในอำเภอโนนสุวรรณ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนากการปฏิบัติงานตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของผู้บริหารในอำเภอโนนสุวรรณ การศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในอำเภอโนนสุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 20 คน ครูผู้สอนจำนวน 163 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามผู้บริหาร ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ .9188 แบบสอบถามที่ใช้สอบถามครู ที่มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9276 และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของผู้บริหารโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการและด้านการพัฒนาบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และในส่วนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของครู ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการกำหนดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนและมีการนำมาปฏิบัติในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีโครงการพัฒนาบุคลากรทั้งครู และนักเรียน สร้างความตระหนัก เพื่อเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรักในองค์ความรู้ที่มีในท้องถิ่น ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนให้การสนับสนุนด้านปัจจัยต่าง ๆ เช่น งบประมาณ วิทยากรที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน

2.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม ในส่วนหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระงานอาชีพ และเทคโนโลยี ครูใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม การเรียนรู้ มีการส่งเสริมนักเรียนใช้วัสดุ ที่มีในท้องถิ่นนำมาใช้ในการทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นที่ตนเองอยู่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการออกแบบ การเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ท้องถิ่นตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับครู ผู้เรียน มีการเผยแพร่ผลงานที่ตนเองทำแก่ชุมชนได้รับทราบโดยการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนในช่วงสิ้นปีการศึกษา

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่าโรงเรียนมีการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีการปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตย สร้างระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยผ่านกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม มีการร่วมสืบสานประเพณีท้องถิ่นในระดับอำเภอโดยมีกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม การประกวดผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ของชุมชน โรงเรียนมีการส่งผลิตภัณฑ์ที่เด็กทำส่งผลงานเข้าประกวดจนได้รับรางวัลในการปฏิบัติกิจกรรมด้านคุณธรรม

2.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่าโรงเรียนสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งครูเข้ารับการอบรม ขยายผลการอบรมให้เพื่อนสมาชิกรับทราบ ส่งเสริมครูและผู้เรียนทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการศึกษา ดูงาน จัดหาเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการศึกษาด้วยตนเองของครูและผู้เรียนส่งเสริม การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี

คำสำคัญ : หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การปฏิบัติ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the principles of economy proficiency to practice of Non Suwan District under Buriram Educational Service Area Office 3 in administrative managements, personnel developments; and the teachers' managements in curriculum and learning-teaching performants and learners' developments in Non Suwan District, and 2) to study the guidelines in working processes and developments in accordance with economy proficiency philosophy principles towards the administrators' managements in Non Suwan District. The samples were 20 administrators, 163 teachers in academic year 2008 at Non Suwan district, Buriram Educational Service Area Office 3, selected by using purposive random sampling method. The instruments used for collecting the data were the questionnaires. The structured interviews were used with administrators. The statistics techniques used to analyze data were mean, percentage, and standard deviation. The results of this research were as follows:

1. The states of taking the philosophy principles of economy proficiency towards the educational region managements. When considering each aspect, it was found that in aspects, it was found that the aspects of administrative management and personnel development were at "high" levels; whereas, the teachers' managements in curriculum and learning-teaching provisions and learners' development activities were at "high" levels. When considering each aspect, it indicated that learners' development activities were at "high" levels, curriculum and learning-teaching provision were at "moderate" levels.

2. The guidelines of administrators' managements emphasized of economy proficiency principles were as follows:

- 2.1 In term of administrative management, it found that the school applied the economy proficiency principles into the strategic plans and wrote down at annual plans. The school set the project to train both teachers and students for building awareness, knowledge and understanding about economy proficiency principles. Support the teachers to provide the learning activities focusing on economy proficiency philosophy to be the part of learning activities

emphasized of social field, religious study and cultures. Furthermore, the professional and technology subjects were taught by using local conserve. The parents, local administration organization, and community supported in many factors such as budget, guest speaker focused on local knowledge providing to the students.

2.2 In the term of curriculum and learning-teaching management, the researcher found that the school established more curriculums in aspects of social study, religions and cultures. For the aspects of professional and technology, they emphasized of local wisdom to be the part of learning activities. The school should support the students to use the material available the community. The school should support the students to take part in learning design focused on local conservation in accordance with economy proficiency principle guidelines with teachers. The students provided their works to community by taking the knowledge in making to know the academic year products.

2.3 In term of learners' development activities, the researcher found that the school provided the students assistance system accordingly to the policy of the national educational committee office, cultivate the democracy administration, provide the regulation, morality via boy and girl activities and community activities to take part the local wisdom tradition in districts area for create the activities. The agricultural competition and community products, the school sent the students' products to compete and got the award in moral performances.

2.4 In the term of personnel development, the researcher found that the school created the awareness, knowledge and understanding in economy proficiency principles by sending the teachers to train and extended the training results to the colleagues. The school promoted the teachers and team works. Promote the field trips, seek the publishing documents related to economy proficiency principles for teachers' and learners' self-studied. Promote the learning sources provision integrated to economy proficiency especially in the aspect of social study, religion and culture, and professional and technology subjects.

Keyword ; TAKING THE PRINCIPLES OF ECONOMY PROFICIENCY, PARCTICE

บทนำ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้กับปวงชนชาวไทย เพื่อนำไปใช้ในการดำรงตนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยเนื้อหาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมิใช่เป็นแค่เพียงหลักทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวแต่ครอบคลุมไป ในหลักการของ ศาสนา สังคม การเมือง วัฒนธรรมและการศึกษา ซึ่งหมายความว่าถ้าปัจเจกบุคคลหรือองค์กรโดยน้อมนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือปฏิบัติงาน และสถานศึกษาก็เป็นหน่วยองค์กรหนึ่งของรัฐ ที่จะต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545, 5) ซึ่งสถานศึกษาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประสบความสำเร็จนั้นผู้บริหาร และครูจะต้องมีความรู้และส่งเสริมความรู้โดยการถ่ายทอดทางวิชาการ วิชาชีพและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีแก่ศิษย์ครูจะต้องสอนให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน และประเทศ รวมถึงประชาคมโลก โดยการบูรณาการสอดแทรกแนวความคิดในเนื้อหารายวิชาต่างๆ ทั้งในเชิงปรัชญาหรือแนวคิดและการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เช่น กิจกรรมชุมนุมอาชีพต่างๆ ที่นักเรียนสนใจโดยมีครูเป็นที่ปรึกษาให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียนวิถีชีวิตชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นวิถีชีวิตที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, 3) ซึ่งการพัฒนาคนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจะต้องพัฒนาคนให้แต่ละคนมีหลักคิด และหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและชาติ ให้สามารถพึ่งตนเองได้เพื่อความก้าวหน้าที่ดีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (ปริญญ์ พิบูลสุวรรณ, 2550, 2-3) และการจัดการศึกษาที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาคนไทยให้เปลี่ยนกระบวนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักของความพอประมาณความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันพร้อมทั้งใช้ความรู้คุณธรรมในการดำเนินชีวิต (สุชาติ นันทะไชย, 2549, 1)

สถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีการนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนและชุมชนที่อยู่ในเขตบริการ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษานี้นโยบายของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จึงเห็นว่าสภาพการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงของผู้บริหารและครู มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการและด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารและส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของผู้บริหารในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติของครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 238 โรงเรียน ผู้บริหารจำนวน 345 คน และครูจำนวน 3,400 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ได้จากประชากร คือ ผู้บริหารจำนวน 20 คน และครูจำนวน 163 คน โรงเรียนในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปีการศึกษา 2551 โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เนื่องจากเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ สำหรับผู้บริหาร 1 ฉบับ สำหรับครู 1 ฉบับและการสัมภาษณ์ผู้บริหารแบบเจาะลึก

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติงานของผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเพื่อศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของผู้บริหาร ในด้านการบริหารจัดการและด้านการพัฒนาบุคลากร

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติงานของครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเพื่อศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของครู ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้ข้อคำถามแบบไม่โครงสร้างสัมภาษณ์ผู้บริหารในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

ผลการวิจัย ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ของผู้บริหาร จากการตอบแบบสอบถาม เป็นชาย 19 คนคิดเป็นร้อยละ 95.00 เป็นผู้บริหารหญิง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งของผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 95.00 รองลงมา 1-5 ปี ร้อยละ 5.00 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นเปิดทำการสอนส่วนใหญ่เปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึงช่วงชั้นที่ 2 และสอนระดับอนุบาล- ช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาเปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - ช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 20.00 เมื่อจำแนกตามการได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรม มากกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาเคยได้รับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.00 และไม่เคยเข้ารับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 15.00 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามการได้รับการประเมินกิจกรรมหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการประเมิน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 45.00

2. ของครู จากการตอบแบบสอบถาม เป็นชายร้อยละ 43.56 เป็นหญิง ร้อยละ 56.44 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งของครูส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.90 รองลงมา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.85 และ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.20 เมื่อจำแนกตามโรงเรียนเปิดทำการสอนส่วนใหญ่ เปิดทำการสอนระดับอนุบาลถึง ช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมา เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - ช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 18.40 และเปิดสอนระดับอนุบาลถึง

ช่วงชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 14.11 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามการได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรม คิดเป็นร้อยละ 49.10 รองลงมาเคยได้รับการอบรม มากกว่า 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.20 และเคยได้รับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.70 เมื่อจำแนกตามลักษณะการทำการสอนระดับช่วงชั้น ส่วนใหญ่ สอนในระดับช่วงชั้น 2 คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมาสอนในระดับช่วงชั้น 1 คิดเป็นร้อยละ 29.40 สอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 16.00 สอนในระดับอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 14.10 และระดับช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 7.40 ตามลำดับ และจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับโรงเรียนส่วนมากเป็นผู้สอนกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 92.60 และเป็นคณะกรรมการระดับโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.40

ตอนที่ 2 สภาพการณ์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

1. ผู้บริหาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอโนนสุวรรณ ของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการในการวางแผนการบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านสภาพแวดล้อม การบริหารงานด้านความร่วมมือกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรในด้าน การสร้าง ความตระหนัก และการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สภาพการณ์นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของผู้บริหาร โดยรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการ โดยรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) พบว่าจากทั้งหมด 4 รายข้อ ด้านการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติในระดับมาก ทุกรายข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา 2 อันดับ คือ การบริหารด้านวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 4.02) การบริหารด้านสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.97) และ การบริหารงานด้านความร่วมมือกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ และด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) พบว่า จากทั้งหมด 3 รายข้อ ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการปฏิบัติในระดับมาก ทุกรายข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงมา 2 อันดับ คือการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาอำเภอโนนสุวรรณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามการปฏิบัติของครู ในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในส่วนของกระบวนการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวัดและประเมินผล สื่อ และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในส่วน การแนะแนว และระบบดูแลนักเรียนกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม (ลูกเสือ เนตรนารี หรือ ยุวกาชาด) การส่งเสริมโครงการ การส่งเสริมชุมนุม ชมรม หรือกลุ่มสนใจ

พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ของครูด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนและด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.43) พบว่าจากทั้งหมด 5 รายข้อ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติมาก 2 รายข้อ ระดับปานกลาง 3 รายข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา 2 อันดับ คือ การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.55) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 3.53) สื่อและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 3.44) ตามลำดับ และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) เมื่อแยกพิจารณารายข้อย่อย พบว่าจากทั้งหมด 4 รายข้อ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติมาก 3 รายข้อ ระดับปานกลาง 1 รายข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา 2 อันดับ คือ กิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (ลูกเสือ เนตรนารี หรือ ยุวกาชาด) (ค่าเฉลี่ย 3.90) การส่งเสริมชุมนุม ชมรมหรือกลุ่มสนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.65) การแนะแนว และระบบดูแลนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.64) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ประเด็นแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ ที่ได้จากกจรสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้านการบริหารจัดการและด้านการพัฒนาบุคลากรมีผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนมี การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในแผนกลยุทธ์ และจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับหลักของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงาน มีการสร้างความตระหนักให้ครู และนักเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการติดตาม และรายงานผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชุมชนรับทราบ จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอแก่บุคลากรในการใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยยึดหลักความคุ้มค่า ประหยัด ผู้ปกครอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษา และชุมชน ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรมที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และ หน่วยงานในท้องถิ่นได้รับรู้ทุกสิ้นปีการศึกษา

2. ด้านการพัฒนาบุคลากร

พบว่าโรงเรียน มีการสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการส่งเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน จัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนำมาขยายผลสู่เพื่อนสมาชิก และนักเรียน ครูมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประสานงานกับ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐมาให้ความรู้ แก่บุคลากรและนักเรียน ทั้งผู้บริหารยังมีการสอดแทรก แนวปฏิบัติตามแนวหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ในการประชุมประจำเดือนเป็นประจำโรงเรียน มีการส่งเสริมการอบรม โดยผ่านกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินชีวิต ทั้งยังรณรงค์การ ลดละเลิกสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น เหล้า บุหรี่

3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมีการส่งครูเข้ารับการอบรมศึกษาดูงาน ในการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปรับหลักสูตรและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ตามนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่ยึดหลักของความ พอเพียง ส่งเสริมการฝึกการปฏิบัติจริงในรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการใช้ภูมิ ปัญญาในท้องถิ่นในการเรียนรู้ พร้อมทั้ง ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ ทางด้านวิชาการ วิชาชีพแก่ครูและนักเรียน ทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนวิธีการสอนระหว่างครู ด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำและใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ที่ หลากหลาย ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาผู้เรียน มีการจัดแสดงผลงานที่เกิดจากกิจกรรม การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ ผู้ปกครอง และชุมชนรับทราบ และจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของ สถานศึกษา ในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับการปฏิบัติ ในการ บริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผล มาจากผู้บริหาร มีภาวะผู้นำที่ดี มีความรู้มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถกำหนด

การประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3

แนวทางมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ แผนงานโครงการให้สามารถที่จะสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารโดยกระบวนการ PDCA ในการบริหาร เน้นการทำงานเป็นทีม จึงสามารถระดมใจครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น และ ชุมชนเป็นอย่างดี จึงได้รับความร่วมมือในการสนับสนุนปัจจัยในการบริหารเป็นอย่างดี มีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการอบรม ศึกษาดูงาน จนเกิดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน ที่เหมาะสมโดยมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาใช้ในการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และมีการประเมินผล การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้จากการประเมินนำไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับ พคิน รัชเดชา นนท์ (2550, 3) ได้เขียนบทความ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวว่า แนวทางในการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาของผู้บริหารต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการจัดการสถานศึกษาโดยการประสานกับทุกภาคส่วนในการบริหารงบประมาณ บุคลากรและสภาพแวดล้อมอย่างคุ้มค่า

สภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาในอำเภอโนนสุวรรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ของผู้บริหาร 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ซึ่งสอดคล้องกับ สำรวัย อุ๋นใจ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดสระแก้ว พบว่า (1) แนวทางการเรียนการสอน เป็นการศึกษที่จัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การทำงานอย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันที่ไม่เกินกำลังความสามารถ เป็นพื้นฐานอาชีพตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียน เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้และประสบการณ์ (2) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวการจัดเศรษฐกิจเพื่อความอยู่แบบพอกินในลักษณะผลิตอาหารหรือสินค้าได้เพียงพอกับการบริโภคของตนเองบนพื้นฐานของความประหยัด (3) เศรษฐกิจชุมชนเป็นการร่วมมือ จัดสรร ผลิต แปรรูป การตลาด การบริโภคของชุมชนช่วยกันดำเนินงานเพื่อส่งผลให้ครอบครัว องค์กรและชุมชนได้รับผลประโยชน์ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน (4) หลักสูตรท้องถิ่น เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาและรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่นนำมาปรับหลักสูตรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น เพื่อ

ปลูกฝังให้นักเรียนรักและผูกพันกับท้องถิ่น (5) กลุ่มกรรมการและพื้นฐานอาชีพเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะการประกอบอาชีพในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยการนำเอาวัสดุ และทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตเพื่อนำไปสู่ การประกอบอาชีพในการดำรงชีวิตได้อย่างเข้มแข็ง เฉลี่ยรวมในระดับมาก

แนวทางในการปฏิบัติของผู้บริหารในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในสถานศึกษา

1. **ด้านการบริหารจัดการ** จากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดวางแผนกลยุทธ์ และจัดทำโครงการที่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนปฏิบัติงานประจำปี ส่งเสริมความรู้ให้กับครู เพื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผ่านแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดสรรงบประมาณให้จัดกิจกรรมตามงานหลักของโรงเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนงบประมาณและเสียสละเวลาในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกับ สุชาติ นันทะไชย (2549, 21) ซึ่งพบว่า การดำเนินงานในการบริหารจัดการให้เป็นสถานศึกษา ที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจสามารถดำเนินงานได้ ดังนี้

- 1) กำหนดแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
- 2) จัดตั้งคณะกรรมการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่รับผิดชอบ การพิจารณาดำเนินการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่าง ๆ หรือจัดตั้งศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน และชุมชนเพื่อกำหนดเป็นแผนงานโครงการ และแผนปฏิบัติงานภายใต้กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) กำหนดนโยบายให้มีการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ โดยให้ผู้ปกครองชุมชน และนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 5) สนับสนุนติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเน้นความมั่นคงและยั่งยืน
- 6) ประชาสัมพันธ์แนวคิดและเผยแพร่ผลงานให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 7) แสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือจากหน่วยงานในชุมชน และหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน

2. **ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน** สภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาของครูมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้ครูต้องมีหน้าที่ดำเนินการตามนโยบายในการขับเคลื่อน

การประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือครูต้องมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาด้วยตนเอง และได้ปฏิบัติจริง สามารถนำผลผลิตที่ได้ออกจำหน่ายหรือเผยแพร่ได้ต้องส่งเสริมการจัดทำ โครงการและร่วมกิจกรรม ชุมชน ต่าง ๆ ตามความสนใจความถนัดของผู้เรียน มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ มีการส่งเสริมการใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างประหยัดและคุ้มค่า จึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะความรู้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเอง พร้อมทั้งครูต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อจะส่งผลผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ผลการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ครูยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงดำเนินการต่าง ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จทั้งอาจจะเป็นไปได้ที่มีการบูรณาการแต่เพียงในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนาการณี วัชรวิโรจน์ (2545, บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า ครูจะมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยมี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติบทบาทของครู ได้แก่ 1) เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน 3) การสนับสนุนจากโรงเรียน และ 4) รายวิชาที่สอน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

3. **ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อเป็นการติดตามผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดกิจกรรมจะมุ่งเน้นกิจกรรมที่สร้างระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านกิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี มีการส่งเสริมกิจกรรมแนะแนวในระดับช่วงชั้นที่ 2-4 มีชุมชนที่ส่งเสริมกิจกรรมหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยผ่านกิจกรรมในด้านการเกษตร ต่าง ๆ ทุกระดับช่วงชั้น บางโรงเรียนมีเน้นกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการทำโครงการที่ยึดหลักของความพอเพียง สอดคล้องกับ สังคม รัชทอง (2547, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง เช่นการทำโครงการ การเพาะเห็ด ที่ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ การทำขนมขาย เป็นต้น ทั้งยังสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน (2550, 9-11) ซึ่งมีนโยบายให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาจัดกิจกรรม ที่เน้นกลยุทธ์ คุณธรรมนำความรู้ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสถานศึกษา นำไปปฏิบัติ 1) เพื่อการส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรม 2) สนับสนุน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเป็นกลไกการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดย ผ่านกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารีและจัดค่ายคุณธรรมกับเยาวชนเพื่อรวมกลุ่มจัดทำ โครงการทำความดี ถวายในหลวง การปลูกฝังคุณธรรม ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์และการแสดงและส่งเสริมการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย ด้วยการพัฒนากิจกรรมและ สถานักเรียน 3) ส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบดูแลนักเรียน โดยการพัฒนาครูที่ปรึกษา ครู เนาะแนว พัฒนาเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน เครือข่ายผู้ปกครองและการพัฒนาระบบส่งเสริม ความประพฤตินักเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านทานให้แก่เยาวชน

4. **ด้านการพัฒนาบุคลากร** พบว่า โรงเรียนมีการส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อสร้าง ความตระหนักให้กับครูได้มีความรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การ ปฏิบัติงานเน้นการทำงานเป็นทีม ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร มีส่งเสริมการศึกษา ดู งานและจัดหาเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ศึกษา ด้วยตนเอง และโรงเรียนแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดอบรม ให้กับครู ในด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งมีการจัดหาตัวอย่าง การจัดทำสาระการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในทุกกลุ่มสาระ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการ ดำเนินชีวิต และการปฏิบัติงานโดยยึดหลักของความพอเพียงเสมอในเวลาประชุมของครู ซึ่ง สอดคล้องกับ สุชาติ นันทะไชย (2549, 20) กล่าวว่าจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาบุคลากรจะต้องปฏิบัติ ดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตลอดจนชุมชนด้วย การขอข้อมูลสารสนเทศ สื่อสิ่งพิมพ์ ซีดีรอม หรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ 2) สร้าง เครือข่ายกับโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นโรงเรียนนำร่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาบุคลากร และแนวทางการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมโครงการ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดคุณลักษณะสำคัญ ของการดำเนินชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **ยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550- 2554)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรียานุช พิบูลสรวุฑ. (2549). **เอกสารประกอบการอบรมสัมมนา “พัฒนาผู้นำตามรอยพระราชดำริส ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”**. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- พศิน รัชเดชานันท์. (2550. 25 มิถุนายน). **ครูกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. *มติชน*. 30(10998), 8.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). **บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สังคมวิทยา การพัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สังคม รังทอง. (2547). **การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การเพาะเห็ด จากวัสดุในท้องถิ่น โดยใช้โครงการ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำรวย อุ่นใจ. (2543). **ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชากลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงใน จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาดา นันทะไชย. (2550). **แนวทางการจัดการศึกษาตามราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://amin.edu.ku.ac.th/article/suchada.doc>.